

MAJDA STANOVNIK – ANGLOAMERIŠKE SMERI V 20. STOLETJU

IMAGIZEM 1912-1917

- je ena od prvih modernih proti-tradicionalistično usmerjenih lit. smeri 20. st. > uveljavila jo je skupina angl. in amer. avtorjev, na angleškem jezikovnem območju zahodne Evrope in Amerike 1912-1917.
- pobudnik, organizator in programski vodja je bil **Ezra Pound** > najde ime iz fr. jezika *imagisme* < lat. *imago* > angl. *image* (podoba)
- pesniki so bili nezadovoljni z oblikovnimi postopki in lit. nazorom romantičnega pesništva > na predavanjih so govorili o novih oblikah, o uvedbi japonskih in hebrejskih oblikah poezije; opirali so se na fr. parnasovstvo in simbolizem – H. Bergson
- imagisti: Pound, Hulme, H. Doolittle, R. Aldington, F. S. Flint > bilo jih je malo
- izdali so 4 antologije: 1914/15/16/17
- širil se je v Rusijo (imažinizm); tu sta bila najbolj znana pesnik Sergej Jesenin, egofuturist Vadim Šeršenevič
- **značilnosti:**
  - o osredotočenost na literaturo, predvsem na poezijo
  - o poznavanje antične, grške in rimske lirike ter japonskih oblik pesništva
  - o ne zavračajo tradicije kot futuristi, jezik zavestno širijo z iskanjem novih možnosti v literarnem izročilu
  - o zanimanje za natančno izdelane zvrsti, ki jih na angl. jezikovnem področju še ni (ne proizvajajo novih oblik)
  - o nima dogmatičnih manifestov
  - o programi so vsebinsko strpni, umirjeni
  - o popolna svoboda v tematiki
  - o osrednjega pomena je pesniški ritem (pesem mora biti zgrajena kot celota)
  - o zavračanje sentimentalnih vzorcev in retoričnega izražanja
  - o pesem mora imeti simbolno vrednost in konkretno podobo
- **haiku, polifona proza**
- v Sloveniji je bilo zanimanje tako za anglo-ameriški kot ruski imagizem medlo; šele sredi 50.-ih let 20. st se je anglo-ameriški imagizem pojavil v slovenski literarni vedi: **Janez Gradišnik: Zapisek o ameriški poeziji**, kasneje se je za to zanimal zelo ozek krog ljudi

IZGUBLJENA GENERACIJA

- fr.: *generation perdue* (pojem nastane po 1. sv. vojni)
- določnejši pomen dobi izraz po izidu romana »**Sonce tudi vzhaja**« **Ernesta Hemingwaya!!!** Prvi stavek se glasi: »*Vsi skupaj ste izgubljena generacija.*«
- pojem je tako vključeval osebe romana, bralce, ki so se istovetili z njimi in pisatelje, ki so upodabljali fizično in moralno prizadeto vojno generacijo, in njena tesnobna, brezperspektivna občutja.
- **Malcolm Cowley**: uporabi in razloži pojem v eseju »Izgubljena generacija« in mu tako da literarno-zgodovinsko podlago v 30.-ih letih
- Pisatelji pišejo o občutjih (izkoreninjenost, kozmopolitsko brezdomovinstvo, nezadovoljstvo z domačo lit. tradicijo...)
- danes izraz označuje predvsem vplivno skupino modernistično usmerjenih severno ameriških pripovednikov > kasneje postane v Evropi sprejet izraz *najdena generacija*, fr.: *generation bien trouvee*; Hemingway, Dos Passos, Faulkner, Steinbeck (ker so najbolj ponatisnjeni in prevajani avtorji)

JEZNI MLADENIČI

- skupina angl. pisateljev, ki so objavljali romane sredi 50.-ih let 20. st. in sta jih družili podobna tematika in motivika, mladeniško oster odpor proti uveljavljenim dr. normam izražen z zajedljivo napadalnim, nespoštljivo posmehljivim pisanjem.
- angl.: *angry young man* > pojem preide v publicistiko 50.-ih in 60.-ih let 20. st.
- **John Osbourne: Ozri se v jezi, 1956** (drama) – osrednji mladenič je Jimmy Porter, mladi intelektualec proletarskega rodu, ki je razdražen ob vsakem stiku z razredno družbo, ob tradicionalno vzgojeni ženi, privilegiranih slojih...
- **Leslie A. Paul: avtobiografija Jezen mladenič, 1951**
- **K. Amis**
- **J. Brain**
- **J. Waine**
- **A. Silliot**
- Stil: gostobesedni izbruhi v pisanju, kritičnost
- širitev v Nemčijo, Švico, ZDA, drama je bila prevedena in uprizorjena tudi v SNG v Ljubljani 1958!!!

BEATNIŠKA LITERATURA

- izraz iz 60-ih let 20. st > angl. *beat* > večpomenskost izraza (funkcija odklonilnega vzdečka – mladostniški odpor do dr. konvencij)
- potem so se pojavili hipiji
- uveljavili so se predvsem med 1955-1965 in se iz ZDA razširi tudi v Evropo in Japonsko
- Holmes: poda še en pomen beatništva: skrivnostnost, pritajenost, podtalnost > privrženci so se izogibali javnosti in organiziranim oblikam družbenega in zasebnega življenja (šole, zaposlitve...)
- Kerouac da pomen beatu > beatific (lat.) > blažen
- odpor do vsega tega naj bi izražal skrajno nezadovoljstvo z merili in vrednotami duhovno izpraznjene kap. družbe > nezadovoljstvo se ne kaže kot upor, ampak kot odtrganost in izoliranost od družbe (stiki med ljudmi, spoloma, potovanja in popolna odprtost vtisom, nagnjenost k čutnim omamam...)
- razvojna definicija: če je ta beseda sprva pomenila človekovo izobčenost iz družbe, se je proti koncu 50.-ih pomen razširil > vključuje nujnost revolucionarno spremeniti način življenja v Ameriki in vero v možnost človekove blaženosti, vero v ljubezen kot vseodrešujoče življ. načelo
- pesniki: A. Ginsberg, L. Ferlinghetti
- prozaisti: J. Kerouac, K. Kesey, N. Mailer...
- načelno izhodišče avtorjev: hotenje po neposrednem, čustveno prizadetem odprtem pisanju, ki naj bi bilo torej drugačno od prevladujoče hladne, neosebne akademske poezije; proza pa je nevezana pripoved, reportažni stil > spontana proza, ki naj opisuje dogodke in predmete tako, da pisatelj ubesedi trenutne – hipne misli ob tem, ne pa sliko, ki je povezana s pojmovanjem in tradicijo; ko je napisano, ostane tako kot je = **NAČELO SPONTANOSTI, PRISTNOSTI IN DOŽIVETOSTI**
-
-